

efter behag till de olika planeterna människor, som hafva ett, två, tre, fyra sinnen mer än vi. Jag jämför sedan deras snillen med dem Grekland frambragt, och jag bekänner att Homeros och Pythagoras väcka mitt medlidande. — Demokritos, svarade Euklides, har räddat dem från denna för deras rykte förödmjukande jämförelse. Öfvertygad, måhända, om vårt släktes förträfflighet, har han afgjort, att människorna öfverallt äro desamma”¹⁾).

Författaren fortsätter sedan, men i den skämtsamma tonarten.

Man finner af denna rekapitulation af den atheniska filosofien under Platons århundrade, att tvisterna om världarnas flertal sedan lång tid tillbaka varit öppnade, såsom vi visat i denna historiska öfverblick. Sedan detta aflägsna tidevarf hafva de endast skenbart dött ut, och den stora filosofiska idéen har här och der brutit sig fram i människotankens verk. ”Vi föreskrifva Gud gränser”, skref Montaigne i sextonde seklet, ”vi anse hans makt begränsad af vår fattningsgåfva, vi vilja, att han skall underkasta sig vårt förnufts toma och svaga begrepp, han som skapat både oss och vårt medvetande. Huru! Skulle Gud hafva lemnat sin makts nycklar och yttersta medel i våra händer? Har han förbundit sig att ej gå utom vårt vetandes gränser? Besinna blott o människa! emedan du kunnat iakttaga några spår af hans verksamhet, tror du väl derföre, att han begagnat alla medel han kunnat, och att han nedlagt alla sina former, alla sina idéer i detta arbete? Du ser blott ordningen och styrelsen i denna lilla håla, der du bor; så framt du ens ser dem; hans gudom har en domsrätt, som är utsträckt oändligt mycket längre, och denna lilla del gäller intet, jämförd med det stora hela.

¹⁾ Barthélemy, *Voyage du jeune Anacharsis en Grèce*, ch. XXX.